

Handläggare
Therese Rosén
Telefon: 0850809021**Till**
Östermalms Stadsdelsnämnd
Sammanträde 2013-10-24

Förslag på detaljplan för bergrum under Hjorthagsparken i Norra Djurgårdsstaden

Remiss från Stadsbyggnadskontoret

Förslag till beslut

1. Remissen besvaras med stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande
2. Ärendet hanteras med omedelbar justering

Göran Månsson
stadsdelsdirektörBritt Mattsson
avdelningschef

Sammanfattning

Stadsbyggnadskontoret (SBK) har begärt yttrande från bland andra Östermalms Stadsdelsnämnd (SDN) med anledning av detaljplaneförslagen för bergrum under Hjorthagsparken i stadsdelen Hjorthagen.

Planernas syfte är att möjliggöra en sopsugsterminal för Hjorthagen inom Norra Djurgårdsstaden (NDS), som ska ta hand om avfall från 6 000 bostäder, 50 000 m² lokaler och ca 130 publika papperskorgar. Valet av avfallshantering, och därigenom sopsugsterminalen, är en del i NDS:s miljöprofil. Terminalen är planerad att inrymmas i ett bergrum under Hjorthagsparken med infart från gasverksområdet. Målet är att skapa världens bästa sopsugssystem ur fem aspekter: miljömässig, teknisk, ekonomisk, brukarvänlig och estetisk.

Detaljplanen består av två delar, dels en ny detaljplan för infarten som ligger på mark som saknar detaljplan, och dels en tilläggsplan för bergrummet under Hjorthagsparken, som är planlagd. Båda planerna ger möjligheten att en användning kan ske ovan mark och en annan under mark. Den nya detaljplanen omfattar i princip ingången till sopsugsterminalen. För att möjliggöra entrén in i berget samt att marken framför entrén blir en del av den framtida gatustrukturen inom gasverksområdet, reglerar detaljplanen användningen ovan mark till gata (allmän plats) för fordons, gång- samt cykeltrafik och under mark till teknisk anläggning (kvartersmark). Tilläggsplanen reglerar teknisk anläggning under mark.

Stadsdelsförvaltningen (SDF) har inga invändningar mot

detaljplaneförslaget.

Bakgrund

SBK har begärt yttrande från bland andra Östermalms SDN med anledning av detaljplaneförslaget för bergrum under Hjorthagsparken i stadsdelen Hjorthagen. Planförslaget visas under tiden 13 september till 18 oktober 2013 i Tekniska Nämndhuset, Fleminggatan 4. Planförslaget visas även i Hjorthagens bibliotek, samt på SBK:s hemsida, www.stockholm.se/detaljplaner. Östermalms SDN har erhållit förlängd remisstid. Ärendet hanteras därför med omedelbar justering.

Ärendet

Planernas syfte är att möjliggöra en sopsugsterminal för Hjorthagen inom NDS Djurgårdsstaden, som ska ta hand om avfall från 6 000 bostäder, 50 000 m² lokaler och ca 130 publika papperskorgar. Valet av avfallshantering och därigenom sopsugsterminalen är en del i NDS:s miljöprofil. Terminalen är planerad att inrymmas i ett bergrum under Hjorthagsparken med infart från gasverksområdet.

Målet är att skapa världens bästa sopsugssystem ur fem aspekter: miljömässig, teknisk, ekonomisk, brukarvänlig och estetisk. Detaljplanen består av två delar, dels en ny detaljplan för infarten som ligger på mark som saknar detaljplan, och dels en tilläggsplan för bergrummet under Hjorthagsparken, som är planlagd. Båda planerna ger möjligheten att en användning kan ske ovan mark och en annan under mark.

Tidigare ställningstaganden

NDS är i Promenadstaden – Översiktsplan för Stockholm utpekad som ett av stadens stadsutvecklingsområden. I översiktsplanen anges bland annat att områdets utveckling ska karaktäriseras av innerstadens kvaliteter och täthet, utvecklas som ett av stadens miljöprofilområden, samt att sambanden med omgivande stadsdelar ska stärkas. Detaljplanen följer stadens översiktsplan.

Stadsbyggnadsnämnden (SBN) godkände den 12 juni 2003 SBK:s redovisning av program för planering av Hjorthagen – Värtahamnen – Frihamnen – Loudden. Programmet behandlar övergripande förutsättningar och mål för planeringen av området.

För att skapa en tydligare helhetsbild av områdets förutsättningar togs ett fördjupat program fram för Hjorthagen. Syftet med programmet är att det ska utgöra ett diskussionsunderlag för den föreslagna utvecklingen i Hjorthagen och fungera som ett underlag för kommande detaljplaner. På grund av ny lagstiftning avseende miljökonsekvensbeskrivningar (MKB) togs en övergripande MKB fram för det fördjupade programmet. Avsikten var att denna övergripande MKB kompletteras med områdesvisa fördjupningar till varje detaljplan om dess genomförande kan antas få betydande miljöpåverkan.

Under 2011 och 2012 har en förstudie för omvandlingen av Gasverket genomförts med syftet att analysera och redovisa områdets förutsättningar och möjligheter inför omvandling ur ett helhetsperspektiv. I förstudien redovisas vision och målsättningar för omvandlingen samt stadsbyggnadsprinciper, förslag till struktur, funktioner och innehåll i det framtida Gasverket.

Kommunfullmäktige (KF) har i budget för 2008 samt i miljöprogrammet 2008-2011 beslutat att NDS ska utforma och utveckla en miljöprofil. Ett övergripande miljöprogram för stadsutvecklingsområdet har tagits fram, och handlingsprogram med miljökrav för bostäder och lokaler tas fram till varje etapp.

Förutsättningar

Pågående verksamhet i Gasverksområdet

De nya detaljplanerna omfattar en liten del av Gasverksområdet, som idag är stängt för allmänheten. All produktion är nedlagd i Gasverksområdet i och med en övergång till biogasbaserad stadsgas. Viss distribution förekommer fortfarande, men arbete med att flytta den kvarvarande verksamheten pågår och avvecklingen beräknas vara slutförd senast i början av 2014.

Topografi, natur och vegetation

Inom Gasverksområdet och på bergväggen finns i princip ingen vegetation. Hjorthagsparken är bevuxen med lövskog och har karaktär av naturmark. Av Nationalstadsparkens ekologiska infrastruktur framgår att stora delar av Hjorthagen och Hjorthagsparken fungerar som spridningsväg men utgör inte något kärnområde.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Gasverksområdets bebyggelse uppfördes för stadens gasverksamhet på 1890-talet och har unika arkitektoniska kvaliteter, liksom historiska och kulturhistoriska värden. Området i sin helhet, vilket även innefattar bergväggen mellan gasverksnivån och Hjorthagsparkens nivå har utpekats som stort kulturhistoriskt värde.

Geotekniska förhållanden

Berggrunden består av ”gråberg”, dvs bergarter med hög täthet och hållfasthet. I berget finns ett antal bergrum utsprängda, bland annat före detta naftalager. Gasverksområdet är delvis utsprängt och utfyllt med sten, block, sand och rivningsrester.

Räddningsverkets stabilitetsutredning 1998 indikerar inte någon rasrisk.

Hydrologiska förhållanden

I utredning av dagvattenfrågor inför byggnation av bergrum har eventuell påverkan på grundvattennivån studerats, liksom om tillstånd för vattenverksamhet kan erfordras. Grundvattennivån i berget är uppmätt på

en punkt i Hjorthagsparken, ca 200 m i horisontell riktning från det tänkta bergrummet. Grundvattennivå är här ca +11 m. Grundvattennivån nedanför berget, inom gasverksområdet är uppmätt på sex olika mätpunkter, från +1 till +2,8 m. Det före detta naftalager som finns i berget ligger på en lägre nivå än det tänkta bergrummet, och påverkar grundvattennivån i området. Bäddvattennivån, dvs den nivå som naftan flöt ovanpå, är uppmätt till ca -12m,(under nollplanet).

Grundvattennivån i området är betydligt lägre än vad som skulle ha varit fallet om bergrummen för nafta inte funnits. Det planerade bergrummet med golvnivå på +3 m, kommer enligt utredningen att ligga ovanför grundvattennivån.

Störningar och risker

Gasdistributionen, som inkluderar en LNG-anläggning (anläggning för kondenserad, flytande naturgas) ca 50 m från planområdet håller på att avvecklas och kommer att vara borta senast i början av 2014.

I berget strax öster om planområdet finns två bergrum där nafta har lagrats. Naftan användes för gasproduktionen men behövs inte längre. En tömning av lagren är påbörjad och förväntas vara klar i början av 2014.

Planförslag

Planförslaget innebär att en sopsugsterminal anläggs i ett bergrum under del av Hjorthagsparken. Terminalen nås via en port och tunnel från gasverksområdet, som ligger på en lägre nivå. En utrymningsväg skapas som även är tänkt att användas för besökare till sopsugsterminalen.

Flygbild med gasverksområdet och befintlig bebyggelse inom Hjorthagen i bildens mitt. Planområdets ungefärliga läge markerat med cirkel. Norr är nedåt i bilden.

Nya detaljplanen

Den nya detaljplanen omfattar i princip ingången till sopsugsterminalen. För att möjliggöra entrén in i berget samt att marken framför entrén blir en del av den framtida gatustrukturen inom gasverksområdet, regle-

rar detaljplanen användningen ovan mark till gata (allmän plats) för for-
dons, gång- samt cykeltrafik och under mark till teknisk anläggning
(kvartersmark).

Porten i bergväggen ligger sidoordnad i fonden av den framtida gatan. Besöksentrén tillika utrymningsdörren ligger sidoordnad åt andra sidan (öster). Både porten, dörren och skorstenen blir väl synliga och deras utformning får således stor betydelse. De befintliga portarna har ett likartat formspråk. Porten och dörren blir nya tillägg till de befintliga ingångarna i berget och utformningen får gärna vara modern och representera vår tid. I samband med framtida utveckling av Gasverksområdet kommer sannolikt en trappförbindelse att bli aktuell för att knyta samman Hjorthagsparken på den övre nivån med gasverksområdet. Läget för trappan är inte bestämt men är i dagsläget tänkt ligga i fonden av gatan, intill port och dörr. Utformningen diskuteras i samband med kommande detaljplanearbete för Gasverksområdet.

En 20 meter hög skorsten för avluftningen kommer att byggas väster om entrén. Skorstenen kommer att uppföras provisoriskt till dess att den kan inordnas i en framtida byggnad.

Tilläggsplan

Tilläggsplanen reglerar teknisk anläggning under mark. Inom bestämmelsen ryms den planerade infartstunneln och själva bergrummet där sopsugsterminalen placeras. Tilläggsplanen berör inte Hjorthagsparken utan användningen ovan mark kvarstår från gällande detaljplan.

Bergrummets storlek är planerat till ca 930 m² med en invändig höjd på 10-13 m. Utrymningsvägen är tänkt att också fungera som entré för besökare. Den blir i princip plan och kommer således in på terminalens övre nivå, som utformas som en balkong med utblick över anläggningen. Förutom sopsugsanläggningen kommer bergrummet att inrymma besöksytor, fläktrum och andra tekniska utrymmen.

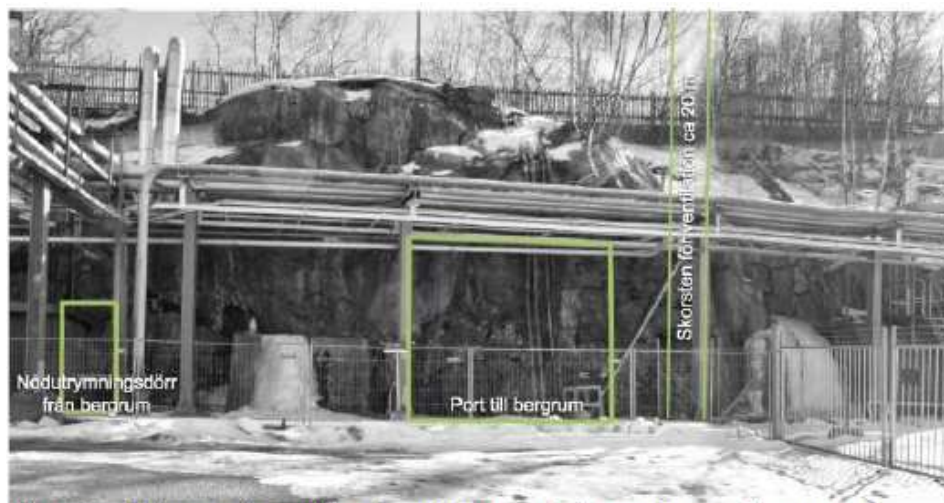

Illustration på foto som visar tänkbara lägen för portar och skorsten. En utvändig trappa, vars läge ännu inte är bestämt, kommer att förbinda gasverksnivån med Hjorthagsparken.

Konsekvenser

SBK bedömer att detaljplanens genomförande inte kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som åsyftas i PBL(2010) 4 kap 34§ eller MB 6 kap 11§ att en miljöbedömning behöver göras.

De miljöfrågor som har betydelse för projektet har studerats under planarbetet och redovisas dels i separata utredningar och dels här i planbeskrivningen.

Miljökvalitetsnormer för vatten

Av utredning framkommer att det planerade bergtrummet kommer att ligga strax ovanför grundvattenytan i jord och även ovanför nuvarande grundvattennivå i berg varför ingen permanent länshållning torde behövas.

Planförslaget bedöms inte påverka vattenkvaliteten negativt i Lilla Värtan eftersom näringsämnen eller förorenande ämnen inte tillförs.

Grundvatten

Utredningen gör bedömningen att byggande av bergtrummet inte kommer att medföra en betydande påverkan på grundvattennivån i berg i närområdet.

Landskapsbild/ stadsbild

Eftersom sopsugsterminalen placeras i ett bergtrum är påverkan på stads- och landskapsbilden mycket begränsad.

Kulturhistoriskt värdefull miljö

Håltagningen i berget och de tillkommande portarna innebär att bergväggens kulturhistoriska värde påverkas. Genom att portarna i princip följer samma mönster som övriga håltagningar, är bedömningen att ytterligare håltagningar inte skadar de kulturhistoriska värdena.

Störningar och risker

Buller

Ljudnivån i bergrummet kommer att vara 90 dB(A). Genom ljudisolerande dörrar reduceras den utvändiga ljudnivån till 55 dB(A). Ett lastväxlarfordon per dag tillför en marginell ökning av trafikbuller.

Avfallshantering med sopsugssystem innebär att behovet av sopbilar minskar inne i stadsdelen vilket sammantaget leder till mindre buller och avgaser. Planbestämmelser är införda på plankartan att anläggningen inte får generera buller till omgivningen som överskrider Naturvårdsverkets riktvärden för buller vid bostäder.

Lukt

Avfallet som hanteras i sopsugsterminalen kommer inte att innehålla matavfall vilket innebär att lukt från det avfall som hanteras inne i bergrummet kommer att vara ett mindre problem jämfört med traditionell avfallshantering i soprum eller sopnedkast i flerbostadshus. Viss risk finns dock för lukt orsakad av felaktig hantering av avfallet. Stockholms stad har därför ställt krav på att lukt förorsakad av avfallshanteringen inte får upplevas som störande.

Naftalager

Sprängning är ett av de miljökritiska moment som ingår i projektets genomförande. En särskild riskanalys har tagits fram, om det nya bergrummet och driften av sopsugsterminalen kommer att påverka naftalagren. Utredningen har kommit fram till att det inte finns någon risk för bildandet av nya sprickor eller öppnande av befintliga sprickor kring naftalagret.

Barnkonsekvenser

Genom att behovet av sopbilar minskar i bostadsområdet, minskar också olycksfallsrisken.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom Parkmiljöavdelningen.

Förvaltningens synpunkter

SDF har inga invändningar mot detaljplaneförslaget. SDF är positiv till sopsugssystemet som en del av miljöprofilen för utvecklingsområdet. Systemet omfattar även skräpkorgar på parker, gator och torg och möjliggör en mer effektiv renhållning.

SDF förutsätter att den föreslagna anläggningen inte förorsakar luktstörningar för omgivningen.

Bilagor

Samrådshandlingarna